

Eko-skola på hemligt uppdrag

Pelle och hans kamrater står i matbutiken med förstoringsglas och kikar på varor. Kunderna tittar förvånat på dem och undrar vad som står på. Eleverna i årskurs 2–3 har fått i hemligt uppdrag att med hjälp av förstoringsglas, penna och anteckningsblock undersöka vilka miljömärkta produkter som finns i butiken. De ska också ta reda på vad märkena står för.

SKOLENHETEN Öjersjö Storegård/Öjersjö Brunn i Partille har en ekologisk profil och under ett års tid har alla klasser arbetat med livsstilsfrågor. Barnen hade många kloka tankar när man började med livsstils-temat, men för de yngre barnen var själva ordet livsstil svårt att förstå. I årskurs 2–3 döptes temaarbetet därför till Min hälsa – Vår framtid, en rubrik som barnen har lättare att relatera till. Klassen pratade först om vad orden hälsa och framtid betyder och vilka tankar man får. Allt skrevs ned på en gemensam tankekarta med förslag på vad klassen skulle kunna tänkas arbeta med. Man enades om att rikta in sig på tre huvudområden – kroppen, mat

Sopornas väg är en del av barnens utställning om kretsloppet.

Under mat-temat har eleverna bl a forskat om vitaminer, fett och proteiner.

Öfersjö Brunn.

Öfersjö Storegård.

EleVKommentarer

Barn i årskurs 2 – 3

– *Varför är det viktigt med ett miljövänligt samhälle?*

– För att jorden ska ha liv.
Man får mer syre.

– *Vad är ett miljövänligt samhälle?*

– Att gå till skolan och inte åka bil.

– *Vad har du lärt dig om miljö?*

– Jag har lärt mig att det är jätteviktigt att inte kasta minsta lilla skräp på till exempel skolgården.

Elever i årskurs 4 – 5

– *Är det viktigt med ett miljövänligt samhälle?*

– Ja! Det är viktigt som bara den!

Elever i årskurs 6 och 7

– *Varför är det viktigt med ett miljövänligt samhälle?*

– För att jorden ska finnas kvar och vi lever bättre då.

– För att man ska må bra.

– För att ingen mår bra på orena ställen. Träden, blommor och så vi människor så klart.

Det kan också skada ozonlagret!

Elever i årskurs 8

– *Vad är ett miljövänligt samhälle?*

– Där man försöker värna om miljön och naturen. Att man tänker på konsekvenserna av det man gör.

– *Varför är det viktigt med ett miljövänligt samhälle?*

– Om vi inte gör det förstör vi vår planet och för de som ska leva här efter oss.

– För att vi ska må bra och inte förstöra för andra »varelser« som lever på jorden.

– Det är viktigt för naturen, djuren, människorna och framtiden.

– För att man ska kunna leva ett lättare liv med bättre hälsa.

– *Finns det något som är dåligt med att arbeta med miljö i skolan?*

– Det finns det nog inte, men risken kan bli att elever blir uttråkade. Vet inte varför. Ointressant. Man lär sig mycket om man lär sig på ett roligt sätt, men jag tror inte att man kan göra det när det handlar om miljö.

och rörelse. Mat var ett område som fängade barnens intresse och var lätt att åskådliggöra.

Temaarbetet kring mat började med att barnen fick fundera på vad de tänker på när de hör ordet mat. De flesta kom att tänka på älsklingsrätten eller smaskiga efterrätter. Några kom på att det finns både nyttig och onyttig mat, som potatis och chips. Utifrån sina nyvunna kunskaper ritade barnen kostcirkelar. För att göra det lite roligare och mer realistiskt fick de i grupper i uppdrag att lära sig mer om var sin bit ur kostcirkeln. Att rita och berätta om mat var lärorikt, men att få välja och tillaga mat gav barnen en extra dimension. I fritidshemmets lokaler fick de planera och laga nyttiga mellanmål tillsammans. Det blev allt från hemmagjord jordgubbskräm till goda grova bullar. Stolta presenterade och bjöd de sina kamrater på ett mellanmål där kostcirkelns alla delar fanns med.

Barnens intresse för mat och hälsa ökade efterhand och det visade sig att de ville ha reda på mer om olika sorters mat och dess innehåll. För att locka dem att lära sig om vitaminer, proteiner, kolhydrater, fett och mineraler fick de forska fritt. Med datorns hjälp sökte de information på Internet. Det barnen lärde sig fick de redovisa genom att vara nyhetsuppläsare och alltihop spelades in på film.

Exotiska frukter blev nästa projekt, som började med att alla såg en film om bananens väg från planta till människans mage. Eleverna ville gärna arbeta tillsammans i grupp. De fick en klurig uppgift där de skulle ta reda på fakta om olika frukter. Vilket land kommer frukten ifrån? Hur har den transporterats till oss i Sverige och ända fram till Öjersjö? Rita en karta över hela transportvägen. Vad kostar ett kilo av frukten? Vilka vitaminer innehåller den? Informationen fick barnen genom att ringa till olika butiker och intervjua personalen som har hand om frukt och grönt. Under matprojektet valde lärarna medvetet olika redovisningsformer. På så vis blev det hela lustfyllt och utvecklande för barnen. De fakta eleverna fått

genom intervjuerna med butikspersonalen redovisades som dramatiseringar av samtalen, och dessutom fick klassen chans att smaka på alla läckra frukter.

För lärarna kändes det viktigt att uppmärksamma barnen på olika typer av miljömärkning. Återigen lade man ned ett särskilt arbete på det pedagogiska upp-lägget. Det skulle vara roligt och stimulera barnens nyfikenhet.

Det var då de fick bli detektiver och gå ut med för-storingsglas i butikerna när de var och handlade. Det var nämligen en hemlig läxa. Ingen visste vad den andre hade fått för uppdrag. Barnen skulle leta efter de fyra miljömärkena – Svanen, KRAV, Rättvisemärket och Nyckelhålet. De berättade entusiastiskt för varandra om på vilka varor de hittat sina märken och vad de hade lärt sig att de stod för. Slutligen samlades alla med samma märke och bildade en grupp. Barnen ritade och skrev mer om märkena. Slutprodukten blev en fin affisch.

Både barnen och lärarna var stolta över allt de lärt sig under temaarbetet om mat, så de bestämde sig för att göra en utställning och visa alla andra på skolan vad de gjort.

Pedagogerna som lagt upp och genomfört mat-temat tyckte att det varit lyckat. Barnen var delaktiga i planeringen och uppläggningsen och ett intresse för miljö och mat väcktes hos dem. De fick också pröva på att sam-arbeta, redovisa i olika former och söka fakta på olika sätt. Barnen slutomdömen är mycket positiva. De uppskattade att de fick vara med och bestämma, göra prak-tiska saker som att laga mat och inte minst lärarnas engagemang som smittade av sig. »Fröknarna var så påhittiga och det gjorde att det var roligt« summerade en av eleverna i klass 2–3 h temaarbete »Min hälsa – Vår framtid«. ♠

Mitt land. För framtiden.

Utdrag ur en uppsats om landet Julijien.

Flaggan (med en sol, en stjärna och ett hjärta) står för alla saker som är viktiga i landet Julijien. Solen som ett ljus som alltid ska lysa över medborgarna, stjärnan som vaktar oss på natten, hjärtat som ska påminna alla individer i landet att ta hand om varandra och lyssna till sitt hjärta.

Mitt land ska vara en demokrati där alla ska få vara med och påverka på olika sätt. Jag tycker att det är viktigt att alla människor som lever i ett land ska vara delaktiga i landets utveckling. Alla ska känna att man kan påverka och vara nyttig för landets bästa.

Att alla ska få säga sin mening är viktigt i mitt land. På så sätt kan man »vidga sina vyer«, respektera alla människors tankar, även om man inte tycker som de.

I mitt land ska det finnas många partier att rösta på. Alla ideologier ska finnas, men

framförallt ska ekologismen prägla mitt land. Alla människor ska vara rädda om naturen och alla ska vara medvetna om hur viktig naturen är för oss människor. Extrema partier är ovanliga i mitt land. Det för att nästan alla människor har lärt sig att man ska respektera alla människor.

Jag ska ha mindre klyftor på löner i mitt land. Jag tycker att det är ologiskt att en advokat kan tjäna uppåt 50 000 kronor i månaden. Politiker har också ofattbara löner, medan andra jobb som också är nödvändiga, till exempel sjuksköterskor tjänar knappt hälften av vad en läkare gör.

I mitt land ska man göra allt för att alla människor ska ha det relativt bra. Ingen ska känna att de inte kan göra något för samhället eller sin egen situation.

Julia Jingrot 16 år

Från naturkunskap till hållbar utveckling

ÖJERSJÖS SKOLOR I PARTILLE

Öjersjö Storegård och Öjersjö Brunn ligger strax öster om Göteborg i Partille kommun. Med naturen in på knuten och gångavstånd till Kåsjön, som ligger i anslutning till ett stort naturreservat, finns det stora möjligheter till friluftsliv och naturstudier på nära håll. Redan innan Öjersjö Storegård byggdes fanns ett politiskt beslut om att verksamheten skulle ha en ekologisk inriktning. Möjligen var det en tillfällighet att skolan invigdes samma år som Agenda 21 undertecknades av många länder i Rio de Janeiro. Alla som anställdes på den nya skolan 1992 var väl medvetna om skolans ekologiska profil. För att komma igång utsågs ett miljöråd med personal av alla kategorier. När Öjersjö Brunn kom till 1999 blev de båda skolorna en enhet med gemensam arbetsplan och miljöinriktning.

Från början avsattes en bit mark som skolträdgård. För att eleverna ska kunna följa odlingarna ligger de i nära anslutning till klassrummen. Det som odlas ska vara klart för skörd på hösten när skolan kommit igång och då är rabarber, bärbuskar, morötter, kryddväxter och blommor lämpliga grödor. Dessutom odlas olika potatissorter och eleverna arbetar med potatis på olika sätt. De yngre barnen gillar att sortera potatis i storleksordning, väga skörden, koka potatissoppa, baka potatisbröd, skriva potatissagor och ha skördefest.

Friluftsliv och naturstudier har ingått som

en självklar del i det pedagogiska arbetet. Med naturen tillgänglig på nära håll hör det till vardagen att barnen i ur och skur och året runt tar sig ut i skog och mark. Att se, höra, känna, lukta och uppleva naturen med hela kroppen väver samman friluftsliv med naturstudier på ett enkelt sätt.

På ett tidigt stadium arbetade skolorna för att alla inköp så långt som möjligt skulle vara miljöanpassade, t ex rengöringsmedel och papper. Efterhand kom arbetet med kretslopp igång och då med fokusering på sopsortering. Några klasser gjorde egna sorteringsböcker med hjälp av tidningsurklipp och reklamblad. Diskussionerna som uppstod var livliga och lärorika. Vad är en förpackning? Hur ska man sopsortera en batteridrivna leksak, en pulka, ett dricksglas eller en tallrik? Samtliga elever blev kanske inte miljömedvetna på en gång, men i det långa loppet sker det en förändring. Lärarna på skolorna i Öjersjö värnar om miljön och de ser som sin skyldighet att arbeta för en hållbar utveckling.

När Öjersjö Storegård 1997 ansökte om och fick utmärkelsen Grön Flagga fick miljöarbetet en nystart. Kretsloppsbegreppet sattes in i ett större sammanhang. Barn i olika åldrar arbetade med växters, vattnets, metallers och mjölkpaketets kretslopp. Där 6–7-åringarna arbetade mer konkret, var 16-åringarna mer filosofiska i sina tankar. De diskuterade i termer som »vilken jättelik apparat

kretsloppet är« och »vad händer i framtiden«. När skolan hade genomfört temat Kretslopp kändes det som allt man gjort under tio års miljöarbete gick vidare i en ny etapp. Begreppet Hållbar utveckling hade nått fram till lärare och elever i Öjersjö. Nu handlade det inte längre om enbart sopsortering och kompostering utan om hur vi människor ser på oss själva och vårt sätt att leva i ett vidare perspektiv.

På senare år har miljöprofilen breddats ytterligare ett steg. Personalen tyckte det var dags att »höja sig över kompostkanten« och valde då att arbeta med livsstilsfrågor. Miljö är inte så naturkunskapsfixerat som tidigare. Inom temat »Min livsstil – vår framtid« rymt områden som matens väg från jord till bord och tillbaka, attityder och värderingar kring konsumtionsvanor och varor, motionens betydelse för hälsan och egna val för en livsstil med kvalitet.

Utvecklingsarbetet på skolorna i Öjersjö har en klar inriktning mot hållbar utveckling. Sedan starten har det funnits en stark vilja att förmedla en positiv framtidstro.

Webbplats: <http://www.skola.partille.se/ojersjo/>